

כ"ז ניסן תש"פ 21/4/20

בס"ד

**לכבוד מנהלים, מנהלות רכזות וצוותים חינוכיים בבתי הספר העל-יסודיים,
שלום וברכה,**

הנדון: למידה מרחוק בבתי ספר על יסודי לבנות-סמינרים

נוכח תקופה זו, בה אנו כפופים למגבלות חירום בלתי מתפשרות, פעלתם ללא לאות להמשיך את תהליכי הלמידה והקשר עם התלמידות, מתוך אחריות וערבות הדדית, ועל כך תודה גדולה לכל אחד ואחת מכם. עם החזרה מחופשת חג הפסח, נמשיך ונעמיק בתהליכים אלו, תוך יצירת סנכרון בין מגוון אופני הלמידה מרחוק, לכדי מעטפת חינוכית תומכת לאורך יום הלימודים כולו. אנו נערכים לקראת למידה מרחוק כשגרה זמנית, חלקית או מלאה.

מטרתנו היא לאפשר רצף למידה תוך הקפדה על שמירת ערכים, מידות טובות ויראת שמים, להתקדם ולהתפתח מבחינת ידע, מיומנויות, וכישורים נוספים. וכן, להקל על המשפחות השוהות בבתיהן ביצירת שיגרה המאפשרת להשתקם מהר ככל הניתן

באיגרת זו נציג בפניכם מתווה ללמידה המותאמת לתלמידות תיכון, בלמידה מרחוק תוך שמירת ההיבטים של הרווחה הנפשית של התלמידים וצוותי החינוך. האיגרת מבוססת על האיגרת שנכתבה ע"י האגף העל יסודי במשרד. צוות המפקחים/ות, המדריכים/ות והיועצים/ות החינוכיים/ות עומד לרשותכם במתן מענה מקצועי ככל שיידרש.

במהלך הימים הבאים נפעל לדייק את מערך דרכי הפעולה ולהרחיב את מעגלי התמיכה והסיוע

בברכת קיץ בריא ובשורות טובות

רות אלמליח מ"מ מנהל מחוז חרדי

למידה מרחוק

במהלך החודש האחרון פועלת מערכת החינוך מהבית, מנהלים, מורים ותלמידים המירו את תהליכי הלמידה ממוסדות החינוך למרחבי למידה מרחוק. הוקמו מרחבים כיתתיים, הופקו ערכות למידה ובוצעו מפגשים ליעוץ ותמיכה בצוותי החינוך וההורים. וכל זאת בשיתוף פעולה הראוי להערכה רבה בין בעלויות, רשתות רשויות מקומיות, מנהלים ומורים, תנועות נוער ועוד.

עם החזרה מחופשת הפסח, נמשיך ונעמיק בתהליכים אלו, תוך יצירת סנכרון בין מגוון אופני הלמידה מרחוק, לכדי מעטפת חינוכית תומכת לאורך יום הלימודים כולו.

אנו נערכים ליישום תכנית מקיפה שגובשה במשרד החינוך להחזרת מערכת החינוך לשגרה, חלקית או מלאה, בכפוף להחלטת הממשלה, העיקרון המנחה - עליו אנו מתבססים הוא שהלמידה מרחוק תלווה אותנו עוד זמן רב ותהווה בהמשך השלמה ללמידת התלמידים ברגע שיוכלו להגיע למוסדות החינוך.

המטרה המרכזית היא לאפשר מערך חינוכי שלם ככל שניתן לתלמידי מערכת החינוך. לוודא שתלמידים ממשיכים ללמוד, להתקדם ולהתפתח.

לעינינו עומדת מטרה ראשונית לשמור על בריאות התלמידות בלי לפגוע בחינוך לערכים ובהספקי הלמידה.

מטרת הלמידה מרחוק בעת הזאת, היא יצירת שגרה בעת משבר הקורונה, עבור תלמידות בתי הספר העל-יסודיים, באמצעות שמירת הרצף הלימודי, לצד המשך קשר, מתן מענה רגשי לתלמידות וקיום מסגרת חברתית – חינוכית תומכת על ידי מבוגר משמעותי ובחברת החברות לכיתה/לקבוצה.

יש לקיים סדר קבוע של למידה לפחות חמישה ימים בשבוע, שעת הפתיחה לא יאוחר מהשעה 10:00 בבוקר ועל פי שיקול דעת המנהל, בכל יום יינתנו 5 שיעורים ומטלות על פי תוכנית קבועה שנשלחה לתלמידות ולהורים.

בלמידה מרחוק, המורה יוצרת קשר עם התלמידות באמצעות כלי תקשורת שיתופיים שונים, תוך יצירת אינטראקציות במסגרות למידה שונות; מליאה, קבוצה ופרטני.

תהליכי הלמידה מרחוק מהווים חלופה, בעת הזאת, לתהליכי החינוך והלמידה המתרחשים בבית הספר.

מאחר והמרחב החינוכי שבו מתבצעים תהליכים אלו בשגרה שונה במהותו, לא ניתן לקחת שיעור רגיל ולהעתיקו, כפי שהוא, למרחב קולי או וירטואלי ויש להתאימו לדרך המתאימה ללמידה בתיכון שלכם.

ההאמה מורכבת וצריכה לכלול היבטים רבים, כמו, אופן העברת החומר, אורך היחידה הנלמדת, שעת ההוראה, גודל הקבוצה וכד'.

מודל ההפעלה מניח תשתית פדגוגית ותפעולית הנשענת על שלושה צירים :

התלמידות - שתילמדנה במגוון דרכים ביניהם למידה אישית, קבוצתית ובמליאה.

צוותי ההוראה - שיפעלו בהוראה מרחוק באופנים שונים תוך התייחסות להיבטים רגשיים חברתיים ולתכנים לימודיים.

סדר היום - סדר יום מובנה ומקיף שיעניק לכל תלמידה שיגרה מובנית וברורה.

בתכנון הלמידה מרחוק - לאחר מיפוי-רמת הכיתה, גודל הכיתה, ואופני הלמידה המתאימים

לתיכון שלכם. יש לשים לב לדגשים הבאים :

1. תכני הלמידה איכותיים ומבוקרים.
2. תכני הלמידה משלבים הקניית ידע במקצועות קודש ובמקצועות היסוד, העשרה ותרגול, ערכים ומיומנויות.
3. המורות כבימי השגרה, הן מתווכות את החומר הנלמד לתלמידות בהתאמה לכל כיתה.
4. תשתיות הנגשת הלמידה - תואמות את ערכי החברה החרדית ואת תקנון המוסד החינוכי.

יעדים בלמידה מרחוק

יציבות - תכנון מערכת שעות ברורה לתלמידה - יש לשלוח לתלמידות ולהורים 'מערכת לימודים' שבועית ועדיף, דו שבועית. בעת בניית מערכת כיתתית, יש לתת את הדעת על המצב בביתן של התלמידות, תלמידות רבות מסייעות במשפחתן בסידור הבית ובלמידה עם האחים, בבתים רבים יש מחסור באמצעי קצה (אין מספיק מכשירי טלפונים, מחשבים, בהלימה למספר המשתמשים) ולכן ניתן לחלק את הלמידה לשעות מחייבות (כגון: בשיחות ועידה) ושעות גמישות (כמו שעות האזנה לתוכן ומידע, שהתלמידה יכולה לעשות זאת גם בשעה אחרת)

נוכחות - שיעור ההשתתפות בלמידה מרחוק זהה לשיעור הנוכחות בלמידה בשגרה. יש לקיים סדר של לפחות 5 שיעורים ביום.

פתיחת היום לא יאוחר מהשעה 10:00 מומלץ כי המורה המלמדת בשעה זו ב"חדר ועידה" תפתח את היום באזכור תקנון הלמידה מרחוק, תקיים שיח רגשי, ובדיקת נוכחות. על התלמידות וההורים לדעת כי הציון בתעודה ישוקלל גם מנוכחות בשיעורים אלו. במידה ויש תלמידות שאינן נוכחות באופן חריג, יש לפנות להורים למציאת פתרון לקושי.

קשר אישי - על המחנכת לעמוד בקשר רציף עם כל תלמידה לפחות פעם בשבוע לשיחה אישית ובמידת הצורך תשוחח עם ההורים.

ניתן לחלק כל כיתה לקבוצות של 10-15 תלמידות ולמנות לכל קבוצה "מחנכת" האחראית על הקשר האישי.

קשר חברתי - יש להיעזר ברכזת החברתית של בית הספר להפעלות מרוכזות לכל התיכון ולהפעלות כיתתיות מגוונות. ניתן גם לתת משימות עבודה בכל תחומי הדעת בזוגות או בקבוצות קטנות, כדי לעודד תקשורת בין התלמידות.

למידה - כל תלמידה לומדת ומתקדמת בתחומי הידע שנלמדים במסגרת הלמידה מרחוק: בכיתות ט-י הלמידה לקראת סיום, על פי התוכנית השנתית.

בכיתות י"א-י"ב יש להתמקד בלמידה לקראת בחינות חיצוניות בגרות/סאלד. יש לפרסם להורים על פי מה תינתן התעודה בסיום הלימודים, עותק ממכתב זה יש להעביר למפקחת הכוללת.

מיומנויות - כל תלמידה מתקדמת במיומנות של ניהול למידה עצמאית.

חוסן - כל תלמידה מרגישה בטוחה לשתף ברגשות ותחושות. תלמידה שחוה קשיים רגשיים ומשפחתיים מאותרת ומקבלת מענה טיפולי, אין תלמידות מנותקות. יש להיעזר ביועצת בית הספר, באחריות המנהל לדווח למפקחת הכוללת על המקרים הנדרשים בחובת דיווח כזו.

מודל ההפעלה הינו מודל מוצע, המתווה את העקרונות והמסגרת הרצויה של הלמידה מרחוק, נכון וראוי שכל בית ספר יבנה את המודל הבית ספרי, בהתאם לצרכי בית הספר ובהלימה לעקרונותיו.

מנהל בית הספר אחראי על ארגון הלמידה ועל הביצוע, עליו למנות צוות מוביל לניהול הלמידה מרחוק, ולמנות מתוך הצוות "איש/אנשי קשר" עבור צוותי החינוך במתן מענים לקשיים שעולים. מומלץ, למנות כאיש קשר את רכז התקשוב הבית ספרי, (במידה שיש) או רכזת פדגוגית.

הצוות המוביל ינחה את הצוות החינוכי בשימוש והפעלת מרחבי הלמידה הכיתתיים והבית-ספריים, ויגדיר את כללי ההתנהגות בלמידה מרחוק ואת התגובות הבית ספריות להפרת הכללים, בהתאמה לשכבה ולמוסד.

- הצוות בראשות המנהל יתווה מדיניות עבודה, נהלים והנחיות, תוך שמירה על סדירויות ושגרות בית ספריות בהלימה להנחיות המתעדכנות מעת לעת.
  - המנהל יקיים וינהל ישיבות צוות על פי הצורך לתכנון הערכה ומשוב.
  - המנהל יגדיר את תפקיד הרכזים בעת הזו. נדרשת גמישות מהצוות.
  - מומלץ שבית הספר ימפה את כלל תלמידותיו בנוגע ליכולות התלמידות ללמידה מרחוק, אפשרות התחברות ללמידה בכלים המונגשים מהמוסד החינוכי וכן זמינות ההורים לתמיכה בלמידה.
  - מנהל בית הספר והצוות החינוכי יפעלו למתן מענה מותאם לצרכי כלל התלמידות בהתאם למיפוי, לרבות תלמידות עם צרכים מיוחדים.
  - יש לגבש מערכת שעות שבועית מפורטת ללמידה מרחוק, תוך שיבוץ כלל המורים על פי היקף משרתם.
  - מומלץ שלכל כיתה תשובצנה שתי מורות קבועות לצורך תכנון וביצוע הלמידה מרחוק, המחנכת ומורה עמיתה. או "מחנכות" נוספות לפי גודל הכיתה.
  - שעות ההוראה "הפרונטליות" במשרת המורים יכולות לשמש להוראה במליאה או להוראה בקבוצות וכן לשיח אישי עם התלמידות.
- השעות הפרטניות בתיכונים הפועלים במסגרת "עוז לתמורה", תוקדשנה לעבודה בקבוצות קטנות.

- מערכת השעות תכלול התייחסות להיבטים רגשיים, חברתיים ולתכנים לימודיים .
- הצוות החינוכי ישלח מראש את תכנית הלימודים השבועית, כולל את המשימות השבועיות. רצוי לעשות זאת בימי חמישי. חשוב שהמידע יגיע גם להורים .
- יום הלמידה יכול לכלול למידה במליאה, בקבוצות קטנות או בשיחות פרטניות.
- הצוות החינוכי יקיים מפגשי משוב - תכנון והערכת הביצוע, כדי לתכנן את המשך הלמידה.
- ניתן להיעזר במורה לתנועה בריאותית בכדי לשלב מידי יום יחידות זמן להפוגות תנועתיות ופעילות גופנית מותאמות למרחב הביתי, וזאת בשל ההנחיות לשהות בבתים.
- פיתוח מיומנויות למידה עצמאית-מומלץ לייצר הזדמנויות ללמידה מבוססת פרויקטים, המשלבות משימות חקר, ומכוונות את התלמידות ליזום, ליצור ולהיות פעילות .
- מומלץ לשלב מידי יום פעילויות המחזקות קשרים חברתיים ושיח תומך בהיבטים רגשיים, וזאת בין היתר באמצעות שיעורי חברה ושיעורי כישורי חיים, במסגרות לומדים מגוונות כיתתיות, קבוצתיות ופרטניות.
- מומלץ לקיים מבנים ושגרות בהיבט הרגשי, כגון : שיח רגשי כיתתי מידי יום – כדוגמת שיעור "כישורי חיים" אחת לשבוע.
- חשוב להגדיר עם התלמידות את הכללים הנדרשים בלמידה מרחוק- חובת השתתפות פעילה ורציפה, מילוי משימות, ועוד.
- חשוב להתייחס גם למצבים בהם אין עמידה בכללי ההתנהגות.
- אין להוציא תלמידות מקבוצת הלמידה, על אי-ביצוע המשימות.
- יש לתת משימות עבודה אך חשוב להקפיד על היקף המשימות הניתנות לתלמידות בתום יום הלמידה.
- המורה תיצור קבוצות הומוגניות להשלמת פערים על פי צרכי התלמידות.
- הצוות החינוכי יקפיד על מתן משוב באופן המקדם למידה.

רווחה נפשית

- חשוב לתת מקום משמעותי ליועצת בית הספר לצורך הנחיית צוותי החינוך בניהול שיח רגשי, בהלימה להנחיות השפ"י. בתיכון בו אין יועצת, יש לפנות למפקחת הישירה למציאת פתרון ביניים.
- יש לקיים שיח רגשי עם הצוות ועם התלמידות לאחר החג והשהות בבית לאורך זמן יש לתת את הדעת על תלמידות שחלו חלילה, או מישהו ממשפחתם חלה או שהיו/נמצאים בבידוד.
- יש ליצור מבנים ארגוניים, במליאה או בקבוצות, שיאפשרו המשך עבודה על חיזוק החוסן הנפשי ותחושת הרווחה הנפשית של התלמידות והצוות. ניתן להסתייע ביועצת ביה"ס ובמפקחת על הייעוץ במחוז.
- חשוב לפעול למיפוי שוטף ואחיד שיעשה על ידי הצוותים החינוכיים, אודות תלמידות המדווחות על מצוקות וחרדות, אלימות במשפחה ועוד, וכן ניטור מצבן של תלמידות שהיו מוכרות קודם למשבר - כפגיעות במיוחד, ולהפנות ליועצת ביה"ס.
- מומלץ לקיים מפגש צוות יומי קצר לאיתור מצוקות, וכן מפגש צוות חדר מורים לתיחזוק רגשי של הצוות אחת לשבוע.
- חשוב וכדאי שהמנהל ידאג לרשת ליווי והיוועצות גם לעצמו. הן לחשיבה משותפת והן להטמעת דרכי העבודה החדשות גם בעבור המנהל וצוותו. ניתן להיעזר בפיקוח הכולל להכוונה ותמיכה.

תלמידות מאתגרות

במהלך משבר הקורונה כולנו חווים קשיים שונים, אך תלמידים מאתגרים עם לקויות למידה או קשיים שונים, חווים את המשבר באופן מורכב יותר והיכולת שלהם להתנהל בתהליכי למידה מרחוק לבדם, ללא תמיכה, כמעט בלתי אפשרית.

לכן אנו רואים לנכון לקחת ביתר תשומת לב את נושא התלמידים המאתגרים, ולגייס את עזרת הצוות החינוכי לקידום הפדגוגי הרוחני והחינוכי של תלמידים אלו. (*ראו פניה לרכזת לקויות מטה).

הלמידה מרחוק מהווה גם הזדמנות חדשה לשבירת שגרות, והכנסת מרחבי התנסות שאינם זמינים בשגרה. כגון: למידה רב גילאית, רב תחומית, מפגש בין כיתות. למידה סביב תחומי ענין על פי בחירה, מיקוד הלמידה וריכוזה, עבודת צוות ושיתוף בידע ועוד מגוון רב של אפשרויות. נסו לראות מה מתאים לכם.

אפשרויות ל"למידה מרחוק"

א. "מרחב קולי"

מפגש כיתה "בחדר ועידה" הוא מרחב טלפוני (או וידאו) המאפשר למשתתפים בו, מורות ותלמידים, לדבר ולשמוע זה את זה. חדר הוועידה במרחב הקולי מאפשר למורות ולתלמידות לקיים פעילויות לימודיות, חברתיות ורגשיות, לשוחח, לשחק, לשתף במחשבות ורגשות.

- "מרחב קולי" - המרחב הקולי מאפשר לתלמידות להאזין להודעות, תכני למידה, שיעורים ומשימות שהוקלטו על ידי הצוות החינוכי.
- "חדרי ועידה" עריכת מפגשי ועידה עם התלמידות כקבוצה כיתתית ובקבוצות קטנות, הפעלת משימות, חידונים, סקרים ותשובות לומדים.
- מרחב וירטואלי לעובדי הוראה - המרחב מאפשר למורים לקיים שיעור, הצגת מידע ומתן משימות למידה ועוד

ב. הענן הכשר

מאגר תכנים דיגיטליים עומד לרשות המורים לשלוב ביחידות ההוראה מרחוק.

תכני המאגר ניתנים להורדה ולהפצה, התכנים נערכו בסוגי קבצים שונים המתאימים להדפסה, להפצה בדוא"ל, במרחבים כיתתיים, וקבצי קול הניתנים להעברה למרחבים קוליים.

המאגר הזמני – "הענן הכשר" מכיל חומרי למידה בתחומי דעת שונים, חומרי העשרה וחומרים ייעוציים. המאגר מתעדכן מעת לעת.

המחוז נערך להקליט שיעורים במקצועות שונים. תקבלו על כך הודעה בהמשך,

אפשר להיעזר במרכזי פסגה.

המורה יפעל בשיקול דעת מקצועי לבחירת יחידת התוכן המתאימה לצד משימות הערכה שיעשה בהם שימוש במהלך השיעור ובמשימות הכיתתיות.

ניהול הקשר לשותפות עם ההורים:

- חשוב שהצוות החינוכי יפעל ליצירת ערוצי תקשורת עם ההורים לשם יידוע, תמיכה והכוונה במידת הצורך בדרכים שונות, כדוגמת אסיפת הורים – מפגש שיערך עם החזרה ללמידה.
- הצוות החינוכי ינחה את ההורים בדבר שמירה על סדר יום מאורגן ומסודר לילדיהם.
- רצוי שהמשימות לעבודה עצמית תאפשרנה גמישות בזמן ביצוע וכן גמישות באמצעים, כדי להקל בעומס על התקשורת הביתית.
- מחנכת הכיתה תפנה להורי תלמידות שאינן משתתפות בעקביות על מנת לברר את סיבת אי הנוכחות. במידת הצורך יש להיוועץ בגורמים מקצועיים נוספים.
- חשוב לתת מענה מותאם לשונות בין המשפחות - ניתן להעביר מידע מוקלט שיאפשר האזנה חוזרת של ההודעה.
- צוות בית הספר יתחשב בסביבת הלמידה של התלמידה, ביכולת הוריה ובמצבם הרגשי והבריאותי לתמוך בלמידה מרחוק.
- במידת הצורך ניתן להפנות הורים, המדווחים על קשיים במשפחה, או בניהול סדר יום עם ילדיהם, לליווי תמיכה והדרכה על ידי יועצות ביה"ס או פסיכולוגית חינוכית.

חלוקת חוברות ועזרי למידה - מוצע לעמוד בקשר עם הרשות המקומית לסיוע בעניין.

כנכתב לעיל, צוות הפיקוח והמדריכות עומד לרשותכם במתן מענה מקצועי ככל שיידרש הצלחה רבה ובריאות איתנה